

רב ניסים גאון

ב:

בין לרבנן ובין לרבי יהודה לילפּו מפתח שער החצר. ארוחצה פריך כדפי' בקונו' לאגוזהה לא מני פריך ^(א) כיון לאשכחן דאיקרי פתח היכל ועזרה דהוו גבייה עשרים ועוד אי אגוזהה פריך לא הוה משני מידי פתח שער החצר איקרי דכל שכן לא איקרי פתח

יותר מחמש דשער גדול מפתח אלא ארוחצה פריך דלילפו משער החצר דהוה רוחב כ' כמיימי מקראי אע"ג דג' עמודים היו עומדים צרוחב הפתח כדמוכחי קראי מ"מ אמי אויר' דהאי גיסא ודהאי גיסא ומצטל ליה כדלמר לקמן (ד' י'): ומשני דפתח שער איקרי פתח סתמא לא איקרי ואע"ג דבפרשת צמדבר סיני מנינו דאיקרי נמי פתח סתמא אין לחוש הואיל ובשאר מקומות איקרי פתח שער וכענין זה מנינו בהקומץ רבה (מנחות ז' ג:). דקאלמר מנינו ימין שנקראת יד דכתיב כי יסית אצוי יד ימינו ואידך יד ימין איקרי יד סתמא לא איקרי ואע"ג דבשר הכי כתיב ויתמוך יד אציו:

^(ט) **ואיבעיתא אימא כי כתיב**. ט"ו אמות בגובה הוא דכתיב אצל צרוחב אין שיעור מפורש ואפשר שהיה הפתח רחב עשר אמה, הרי נשאר במזרחו של משכן ג' אמה אורך בחמישים רוחב, שנאמר ורוחב החצר לפאת קדמה מדרחה חמישים אמה, ששו בקלעים ט"ו אמה מיכן וט"ו אמה מיכן הרי ל' אמה, נשארין כ' אמה באמצע, והרי פתח המשכן, ורחינן פתח שער איקרי פתח סתמא לא איקרי. איבעיתא אימא כי כתיב קלעים חמש עשרה אמה בגובה הוא ורחיב, ואקשינן איני והכתיב בגובה של קלעים וקומה חמש אמות. (ופרכין) [ופרכין] הווא משפת המזבח ולמעלה ה' אמות. זו השמועה מפורשת בשחיטת קדשים ששחטין בראשו של מזבח בתחילתו. דתניא א"ל ר' יוסי, ואתה אי אתה אומר כן ואלא נאמר ואת מסך שער החצר אשר על המשכן ועל המזבח, מקיש מזבח למשכן, ולא משכן י' אמות אף מזבח י' אמות, ואומר חמש עשרה אמה קלעים וגו'. הא מה אני מקיים וקומה ברוחב חמש אמות, משפת מזבח ולמעלה, שלא יאה כהן עומד במזבח ועובד בידו והכל רואין אותו. הכא נמי במזבח שכתוב בו רביע יהיה המזבח ושלש אמות קומתו משפת סובב ולמעלה, והנן עלה אמה וכנס אמה והו יסוד, עלה חמש וכנס אמה והו סובב, ומן הסובב ולמעלה שלש, ואמנא של קרנות הרי עשר. וקשיא לן מכל מקום ט"ו אמה הן אצ"פ שתעשה קלעים בגובה, בגובה עשרים מנא ליה [דאקרי פתח]. ופרכין לעולם עד כי אמה פתח מיתקרי הוה דלא עבדו הכהנים דלא אצטריך, דהא עלו בגובה מן המשכן חמש אמות מפני המזבח, יתר מיכן לא איצטריכו. ואקשינן ור' יהוד' מפתחו של אולם גמר. והתניא מבוי שהוא גבוה מכ' אמה ימעט. ר' יהוד' מכשיר עד מ' ג' יתר, אמר רב חסדא אתה דתניא מבוי שהוא גבוה מכ' אמה יתר מפתחו של היכל אטעיתה לרב. הוא סבר מדרבנן מפתחו של היכל גמור ר' יהוד' נמי מפתחו של אולם גמר, ולא היא, ר' יהוד' מפתחא דמלכי גמר. ורבנן דגמרי מפתח היחבל ליבעי דלתות כהיכל. ורחינן לא דלתות לצניעותא עבידי דלא יהיון חזיון מה דבגזא. אלא מעתה ליבעו תיקרא מעליא כי היכל ולא תהני

ההוא צארון כפי'. שהוא משא בני קהת ועל שם שהוא מקודש משאר המשאות קרוי מקדש: (ליפּו מפתח שער החצר. ארוחצ פריך דתנן צמתני' והרחצ מעשר אמות ימעטו הא אשכחן פתח חצר דהוי עשרים רוחב ואיקרי פתח דכתיב:) ואת קלעי החצר ואת מסך פתח

שער החצר צפרשת נשא כתיב אצל אגוזה ולמיפסל בגובה יותר מה' אמות לא מני פריך דהא אשכחן פתח היחבל דגובה כ' וקא קרי ליה פתח: רוחב חצר המשכן ג' אמה והא דכתיב חמשים צחמשים צפרק ג' (לקמן כג:.) דכתיב (שמות מפרש לה ופתחה בצלמנע רחצה וסתמו בקלעים ט"ו אמה מלד זה של פתח וט"ו אמה מלד זה של פתח נשארנו כ' אמה רוחב בצלמנע דככתיב חמש עשרה אמה קלעים לכתף וכתף הוא ינידו של פתח: מה לפלן. גובה חמש שהרי כל קלעי החצר קציב לא היה גובהן אלא חמש דככתיב (שמות כו) וקומה חמש אמות: **בגובהה** הוא דכפי'. שגבהו הקלעים המזרחיות מזה ומזה לפתח ט"ו אמה יותר משאר קלעי החצר דהוו להו גובה כ' ולרוחב לא ניתנה מדה: **ההוא**. חמש אמות: **משפת קלעים ולמטה**. למטה מאותן ט"ו שעמדפו מזה ומזה לפתח היו עוד ה' גובה שזה לשאר הקלעים ועליהן ניתוספו ט"ו בגובה מצ' עברי הפתח דהוו להו כ'. לישנא אחריןא בגובהה הוא דכתיב דגובה כל קלעי החצר קציב ט"ו אמה אצל לרוחב הפתח לא למדנו שיעור ולהך לישנא גרסינן במסקנא ההוא משפת מזבח ולמעלה שהמזבח גובהו עשר והקלעים גבוהות ממנו חמש דהוו להו ט"ו כדי שלא יאה כהן עומד עליו ועבודה בידו וכל העם רואין אותו מבחוץ. ושמהינן שמעמי וזה עיקר וכן מפורש צוחים צפ' קדשי קדשים (ד' נט:.) והמפרש לשון ראשון טועה הוא שהיה סבור דמלן דפריך לילפו מפתח שער החצר אגוזהה פריך למיפסל גובה יותר מה' אמות ומשום הכי אהדר לאוקומי פתח החצר בגובה כ': וגא פליג ר' יהודה. ואי מאלוס גמר ליכשר צרוחב כ': וסני צר קפרא. במילתיה דר' יהודה עד מאה אמה: **בשלמא לצר קפרא**. איכא למימר דר' יהודה מאלוס גמר ולא מכשר בגובה מארבעים והא דתני בר קפרא ק' גזומא נקט משום דלכשר ר' יהודה ציותר מכ' ומשלשים נראים לצר קפרא גזומא ונקיט במילתיה טפי: **אטעיפוס לצר**. דלמר לעיל [וע"ן] ר' יהודה לא למדה אלא מפתח אולם

הא מתניתא דלקמיה אטעייתה: **פיסתא דמלנים**. סתם פתחי מלכים גבוהין הרבה: **לחי**. קנה או לוח נעוץ אצל כותל האחד צראשו: **לא תיהני ליה צורם הפסח**. להכשיר רוחצו ציותר מעשר: **לא** מהא אמה: **בשלמא לצר קפרא**. איכא למימר דר' יהודה מאלוס גמר ולא מכשר בגובה מארבעים והא דתני בר קפרא ק' גזומא נקט משום דלכשר ר' יהודה ציותר מכ' ומשלשים נראים לצר קפרא גזומא ונקיט במילתיה טפי: **אטעיפוס לצר**. דלמר לעיל [וע"ן] ר' יהודה לא למדה אלא מפתח אולם הא מתניתא דלקמיה אטעייתה: **פיסתא דמלנים**. סתם פתחי מלכים גבוהין הרבה: **לחי**. קנה או לוח נעוץ אצל כותל האחד צראשו: **לא תיהני ליה צורם הפסח**. להכשיר רוחצו ציותר מעשר: **לא** מהא אמה: **בשלמא לצר קפרא**. איכא למימר דר' יהודה מאלוס גמר ולא מכשר בגובה מארבעים והא דתני בר קפרא ק' גזומא נקט משום דלכשר ר' יהודה ציותר מכ' ומשלשים נראים לצר קפרא גזומא ונקיט במילתיה טפי: **אטעיפוס לצר**. דלמר לעיל [וע"ן] ר' יהודה לא למדה אלא מפתח אולם

הא מתניתא דלקמיה אטעייתה: **פיסתא דמלנים**. סתם פתחי מלכים גבוהין הרבה: **לחי**. קנה או לוח נעוץ אצל כותל האחד צראשו: **לא תיהני ליה צורם הפסח**. להכשיר רוחצו ציותר מעשר: **לא** מהא אמה: **בשלמא לצר קפרא**. איכא למימר דר' יהודה מאלוס גמר ולא מכשר בגובה מארבעים והא דתני בר קפרא ק' גזומא נקט משום דלכשר ר' יהודה ציותר מכ' ומשלשים נראים לצר קפרא גזומא ונקיט במילתיה טפי: **אטעיפוס לצר**. דלמר לעיל [וע"ן] ר' יהודה לא למדה אלא מפתח אולם

הא מתניתא דלקמיה אטעייתה: **פיסתא דמלנים**. סתם פתחי מלכים גבוהין הרבה: **לחי**. קנה או לוח נעוץ אצל כותל האחד צראשו: **לא תיהני ליה צורם הפסח**. להכשיר רוחצו ציותר מעשר: **לא** מהא אמה: **בשלמא לצר קפרא**. איכא למימר דר' יהודה מאלוס גמר ולא מכשר בגובה מארבעים והא דתני בר קפרא ק' גזומא נקט משום דלכשר ר' יהודה ציותר מכ' ומשלשים נראים לצר קפרא גזומא ונקיט במילתיה טפי: **אטעיפוס לצר**. דלמר לעיל [וע"ן] ר' יהודה לא למדה אלא מפתח אולם

מסורת הש"ס

(א) ג' צ"ל וכתב ככל אשר אי מנלה אחרן את חכמית המשכן בין לרבנן כי כ"א בשבועות טו: (ג) ז"א כל הכתף, א) [מנחות י:], (ד) [לקמן י:א] (ה) [מוסף: רפ"א], (ו) לקמן יא: (ז) [לקמן יא,], (ח) [גמדרג ד',] (ט) רש"ל כ' דרך ואיצע"א הוא דינור אחד עט כן דלעיל, (י) [בס"א הוא סה"ד], (כ) [ועי' מוס' זכחס ד"ה ואומר שהאריך מזה], (ט י"ל דהתם חומרא בעלמא דליף מפסי ביראות (מ"י מהר"מ), (ט) [ועי'ע מוס' שבת ס: ד"ה שהתא],

תורה אור השלם

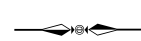
- ↑ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם:

- ↑ אורך החצר מאה באמה ורחב חמישים בחמישים וקמה חמש אמות שש מקישר ואדניהם נחשת: שמות כה ח
- ↑ אורך החצר מאה באמה ורחב חמישים בחמישים וקמה חמש אמות שש מקישר ואדניהם נחשת: שמות כו יח
- ↑ וחמש עשרה אמה קלעים לכתף עמודיהם ואדניהם: שמות כו יד
- ↑ ולכתף השנית מזה ומזה לשער החצר קלעים חמש עשרה אמה עמודיהם שלשה ואדניהם שלשה: שמות לח טו

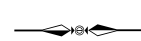
הגהות הב"ח

(א) גב' והכתיב וקומה חמש אמות (ההוא משפת מזבח ולמעלה) חל"מ וי"צ ס"א ההוא משפת קלעים ולמטה: (ב) שם ל' יהודה מלי גזומא בעלמא ארבעים כל"ל ופיתו לבדי יהודה נמקן: (ג) תוס' ד"ה בין לרבנן וכו' כיון לאשכחן פתח היכל ועזרה דהוו גבייה עשרים דאיקרי פתח ועוד אי:

גליון הש"ס

גב' ובין לר"י לילפו פפתח שער החצר. לא ידעינן לפשר דמה קושיא על ר"י מה נובל לנמוד מפתח החצר יותר מהלימוד מהאולם הא גס האולם היה רוחב יותר מ' ומזה פרכי' בצאת חל"כ ומוכחי מזה דר"י פליג על הלימוד שפי"פ איך שייך למיקטת קושיא לר"י לילף מפתח החצר מה עדפות בזה מהילפותא מהאולם והלימוד מהאולם הא לריך לענין גבוה יותר מכ' ולי"ע: רוס' ר"ה אבר וין דלקמן. לא ידעינא שפשו מזה קושיא והיטור בקושיא הא זהו אינו עס משנה זו ברייתא רק דרב אחי סבר לומר כן ור"י דמי לה והא הנוטת וא"כ י"ל דלצי סבר כר"י וגם הא ר"א לא אמר כן בהחלט אלא דקבר לומר כן ואפשר דיקבל מר"י דהויה הנוטת:

מוסף רש"י

ההוא בארין כתיב. שחיו הקהסים נושאים את הארון והשלתם דגמריה והמנחות, ששם זכרית המקודשים (שבועות פז:), אבטיה צריך למעט. אפילו יש לו צורת פתח (לקמן יא:).